

Date privind prezența dihorului pătat (*Vormela peregusna* Güld. 1770) în sud-estul României

Mariana CUZIC, Dumitru MURARIU

Introducere

Mustelidele reprezintă cea mai largă familie de carnivore, cu cele mai multe genuri (25) și specii (70), răspândite în întreaga lume, cu excepția Australiei, Madagascarului, Antarcticii și a mai multor insule oceanice. Larga lor răspândire este o consecință a modului de viață pe care îl au: terestru și acvatic (dulcicol și marin).

De-a lungul timpului, mustelidele au fost împărțite în subfamilii, fie pe seama modului lor de viață, fie pe baza răspândirii și izolării geografice. Astfel Wilson și Reeder (1993) recunosc subfamilia Mustelinae – de talie mică (ex., *Mustela* cu reprezentanți în Nearctic – cazul *M. rixoza* care nu cântărește mai mult de 70 g, dar și cu specii în Palearctic, și adaptate la mediul terestru) sau Lutrinae – de talie mare (ex. *Enhydra lutris* de pe ambele coaste ale Oceanului Pacific și care poate cântări 36 kg – cele mai mari dintre mustelide) și adaptate la viața amfibie. Alte trei subfamilii sunt: Melinae (ex. *Meles meles* care există și în Europa), Mellivorinae (ex. *Mellivora capensis* din sudul Mării Mediterane până în Africa de Sud) și Mephitinae (ex. cu genurile *Conepatus*, *Mephitis* și *Spilogale*) de pe întregul continent american (MITCHELL – JONES *et alii*, 2000).

Asupra mustelidelor din România există puține lucrări. Călinescu (1931, 1932 A, 1932 B), referindu-se la mustelide și în special la dihorul pătat, a indicat arealul acestei specii din Asia Centrală, peste Turkestan, Asia Mică și Rusia de Sud, până în România și Bulgaria. Pocock, citat după Ellerman și Morrison-Scott (1965), a menționat subspecia *Vormela peregusna euxina* de la „...Malcoci, Dobrudsha, Romania”, fără ca aceasta să fie menționată ulterior de alți mamalogi. Despre *Vormela peregusna* au mai scris Marcoci (1957, 1959) și Marcheș (1970), ultimul, publicând mai multe informații despre unele mamifere din Dobrogea, a prezentat și măsurătorile corporale ale unui exemplar *V. peregusna*, fără menționarea sexului. Barbu (1971) a raportat în special dihorul de stepă (*Mustela eversmanni*). Alți autori au dat liste de specii și au descris succint specia respectivă (POP, 1962; POP, HOMEI, 1973; SIMIONESCU, 1983; MURARIU, 1984, 1995, 1996; RĂDULEȚ, STĂNESCU, 1996; NEGRIȚIU *et alii*, 2000).

Prin această contribuție dorim să completăm parțial lipsa datelor referitoare la dihorul pătat, cu importanță faunistică și zoogeografică, aducând la zi informațiile privind răspândirea speciei în sud-estul României.

Material și metodă

Materialul biologic studiat este reprezentat de nouă exemplare de *Vormela peregusna*, existente în colecțiile Muzeului de Științele Naturii „Delta Dunării” – ICEM Tulcea (trei exemplare naturalizate) și respectiv ale Muzeului de Istorie Naturală „Gr. Antipa” București (un exemplar sub formă de balg, două exemplare sub formă de piele și trei naturalizate).

S-au efectuat măsurători corporale pentru fiecare exemplar, valorile acestora fiind prezentate în Tabelul 1. Aceste măsurători cuprind:

- lungimea cap + trunchi (L*);
- lungimea cozii (C);
- lungimea auriculară (LA);
- lungimea tarsală (T), toate în milimetri, iar greutatea în grame.

Rezultate și discuții

Examinarea materialului biologic disponibil ne-a permis să constatăm o serie de trăsături morfologice prin care *Vormela peregusna* se diferențiază total de celelalte mustelide, de care se apropie doar prin forma subțire și alungită a corpului. În mod obișnuit, dihorul pătat prezintă pe față „o mască” din care frapează dunga de peri albi de pe frunte, pe deasupra ochilor, până în spatele urechilor. Această dungă este mărginită, spre vârful capului și spre bot, de peri cafenii. O altă dungă de culoare albă, tot transversală, există și în regiunea cefei. Blana este deasă, cu peri subțiri, moi și lucioși. Perii de contur de pe spate și laturile corpului ating până la 13 mm lungime. Mai scurți și mai subțiri sunt perii de pe bot și membre. Perii lânoși sunt de culoare cenușie în zona spatelui și nu depășesc 5 mm lungime. Perii de contur sunt aceia care dau culoarea roșcat-cafenie pe spate. Coada este stufoasă, de culoare galben-albicioasă, iar vârful acesteia, pe o lungime de 4 cm, este întotdeauna cafeniu-închis sau, în unele cazuri, chiar negru.

Tabelul 1

Măsurătorile corporale determinate pentru compararea indivizilor de *V. peregusna* cu datele din literatura de specialitate

Body measurements recorded for individual's comparison of Vormela peregusna with data from literature

Nr. crt.	Dimensiuni (mm)	Grzimek, 1975 Stroganov, 1969	Marcheș, 1954 Medgidia	Popescu, 1965 Rândunica	Popescu, 1965 Tulcea	Cuzic, 2001 Somova	Torcea, 1970 Isaccea
1	L*	440 – 598	520	410	440	483	305
2	C	150 – 218	190	126	126	183	150
3	LA	-	25	23	25	18	22
4	T	-	41	-	-	49	40
5	Gr	370 – 715	290	270	280	342	360
6	Sex	-	-	♀	♂	♂	♀

* L = lungimea cap + trunchi; C = lungimea cozii; LA = lungimea auriculară; T = lungimea tarsală; Gr = greutatea

Măsurătorile corporale efectuate asupra exemplarelor de *Vormela peregusna* colectate din Dobrogea se înscriu în clasele de valori ale indivizilor din alte populații din arealul speciei. Exemplarele colectate și măsurate de M. Popescu în anul 1965, ambele din județul Tulcea, au talia mai mică în comparație cu cea a exemplarelor de la Somova, județul Tulcea, colectate și măsurate în anul 2001 de către noi. Însă, în acest caz, diferențele de măsurători se datorează diferenței de talie existente între sexe, iar în cazul aceluiași sex, la exemplarul care are valori mai mici, acesta poate fi considerat un exemplar subadult.

Vormela peregusna este cunoscută ca specie care preferă zonele de stepă și deșert. Asemenea habitate se întâlnesc în nordul Chinei și Mongoliei, în Orientul Mijlociu și Asia Centrală, apoi în zona caucaziană și sud-estul Europei. În Europa a fost raportată în zona confluenței fluviului Volga cu râul Don din Rusia, în nordul Caucazului și sudul Ucrainei, apoi în nord-vestul Turciei și nord-estul Greciei, în Bulgaria și Serbia, până în Macedonia.

În acest areal se înscrie și România cu partea sa sud-estică, de unde specia *Vormela peregusna* a fost raportată. Pe seama datelor pe care le prezentăm pentru prima dată, a informațiilor primite de la localnici și a menționărilor existente în literatura mamalogenică din România a fost alcătuită o hartă cu răspândirea speciei (Figura 1).

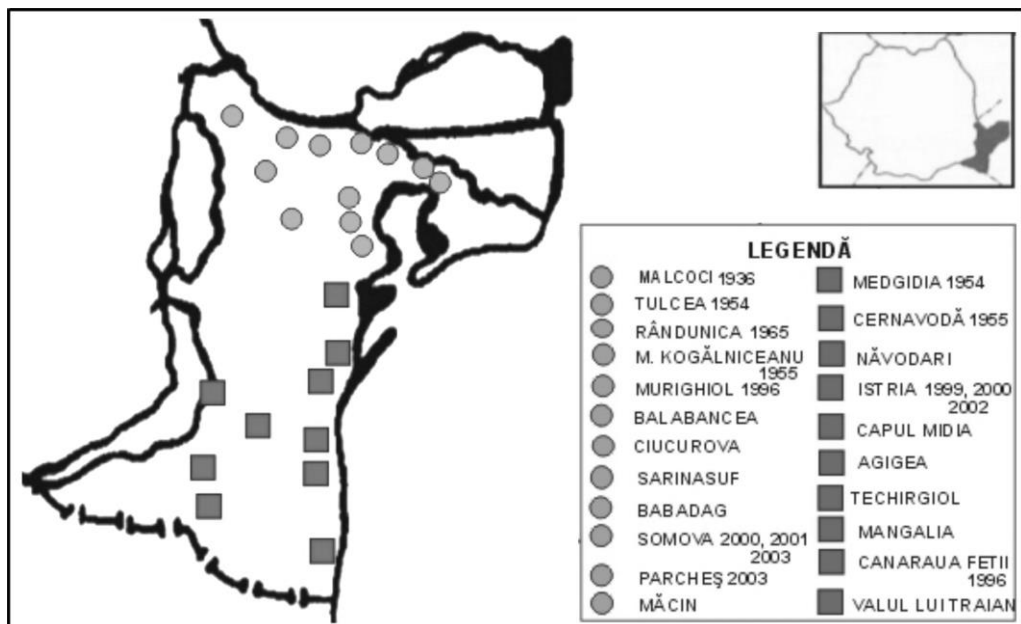

Fig. 1. Localitățile din Dobrogea unde a fost semnalată specia *Vormela peregusna*.

Fig. no 1. The localities from Dobruja where was identified *Vormela peregusna*

De-a lungul anilor, raportările și colectările de dihori pătați au fost făcute din mai toată Dobrogea, între semnalările mai recente fiind amintite cele de la: Isaccea (1982), Enisala (1992), Istria (1999, 2000, 2002), Somova (2000, 2001, 2003), Parcheș (2003).

Cunoscând presiunea crescândă a factorilor antropici, în special prin distrugerea de habitate naturale, specia figurează pe Lista Roșie a Uniunii Internaționale de Conservare a Naturii (IUCN) și în Anexa II a Convenției de la Berna. Pentru fauna României, este o specie de mare interes zoogeografic, prin răspândirea ei numai în Dobrogea. Alături de alte specii de mamifere carnivore exercită un important control asupra populațiilor de rozătoare din habitatele pe care le preferă.

Din punct de vedere taxonomic, se poate considera că populația de *Vormela peregusna* din sud-estul României este diferită de populațiile din Bulgaria, de unde este raportată ca subspecie pentru Rezervația râului Ropotamo (847 ha) și Rezervația Srebarna (600 ha). Pocock (1936) a numit subspecia din Dobrogea – *Vormela peregusna euxina*, denumire sinonimă cu *Vormela peregusna peregusna*. Această subspecie însă n-a fost reținută de specialiști, în Lista Roșie IUCN figurând numai subspecia *V. p. peregusna*, considerată singura existentă pe teritoriul Europei. De aceea apreciem ca fiind necesară o analiză genetică a indivizilor din populația dobrogeană de dihor pătat. Rezultatele cercetărilor genetice, în special secvențele de ADN, vor fi corelate cu trăsăturile morfologice, măsurătorile corporale și caracteristicile habitatelor din zonă pentru interpretarea tendinței de evoluție a acestei populații.

Aprecierea particularităților populației de *Vormela peregusna* din Dobrogea este sugerată în România și Bulgaria de larga izolare (aproximativ 800 km) față de cele din Ucraina, care s-au retras spre răsărit, până la linia Odesei cu localitatea Bogodukor (Provincia Harkov), și spre sud cu aproximativ 500 – 600 km.

Concluzii

Se constată că specia *Vormela peregusna*, al cărei areal de răspândire cuprindea România, Macedonia, Serbia, Bulgaria, nord-estul Greciei și partea europeană a Turciei, înregistrează în prezent o restrângere de areal alarmantă, atât pe latitudine cât și pe longitudine.

Subspecia recunoscută pentru partea europeană din întregul areal al specie este *V. p. peregusna*. Ținând seama de larga izolare a populațiilor din extremitatea vestică a arealului (în care se înscrie și sud-estul României) față de populațiile din Ucraina și Rusia, se impune efectuarea unor investigații moderne pentru estimarea tendinței lor de evoluție.

În Dobrogea se înregistrează un declin numeric al populațiilor dihorului pătat și de aceea sugerăm inițierea unor studii de cercetare a speciei și de educare a localnicilor în vederea conștientizării importanței științifice pe care o are specia și evitarea dispariției acesteia, în ciuda pagubelor relativ reduse pe care le produce.

Bibliografie

- BARBU, P., 1971, *Contributions à la connaissance de la distribution du putois de steppe Mustela (Putorius) eversmanni Lesson, 1827 en Roumanie*, Analele Universității București, Biologie Animală, **18**: 89-99.
- CĂLINESCU, R., 1931, *Mamiferele României. Repartiția și problemele lor biogeografice-economice*, Buletinul Ministerului Agriculturii și Domeniilor, **1**, 251, Imprimeria Națională, București: 1-103.
- CĂLINESCU, R., 1932 A, *Dihorul de stepă și distribuția sa geografică în România*, Buletinul Societății de Geografie, **51**, București: 107-114.
- CĂLINESCU, R., 1932 B, *Contribuții sistematice zoogeografice la studiul mustelidelor din România*, Lucrările Institutului de Geografie, **4**, Universitatea Cluj: 69-71.
- ELLERMAN, J.R., MORRISON-SCOTT, T.C.S., 1965, *Checklist of Palaearctic and Indian Mammals, 758 to 1946*, Second Edition, London: 267.
- MARCOCI, G. V. , 1957, *Vormela peregusna* Güld. – O specie nouă în R.P.R., Ocrotirea Naturii, **2**, București: 157-160.
- MARCOCI, G., 1959, *Dihorul pătat (Vormela peregusna Güld.), o specie rară în România*, Ocrotirea Naturii, **4**, București: 157-160.
- MARCHEȘ, G., 1970, *Date privind răspândirea și importanța științifică și practică a unor mamifere din Dobrogea*, Ocrotirea Naturii, **12**, 2, București: 165-180.
- MITCHELL-JONES, A. J., AMORI, G., BOGDANOWICZ, W., KRYŠTUFEK, B., REIJNDERS, P.J.H., SPITZENBERGER F., STUBBE, M., THISSEN, J.B.M., VOHRALÍK, V., ZIMA, J., 2000, *The Atlas of European Mammals*, T. and A. D. Poyser, Natural History, Academic Press: 340-341.
- MURARIU, D., 1984, *La liste des mammifères actuels de Roumaine; noms scientifiques et roumains*, Travaux du Muséum d'Histoire Naturelle „Grigore Antipa”, **26**, București: 251-261.
- MURARIU, D., 1995, *Mammal species from Romania. Categories of conservation*, Travaux du Muséum d'Histoire Naturelle „Grigore Antipa”, **36**, București: 549-566.
- MURARIU, D., 1996, *Mammals of the Danube Delta (Romania)*, Travaux du Muséum d'Histoire Naturelle „Grigore Antipa”, **37**, București: 361-371.
- NEGRIȚIU, A., ȘELARU, N., CODREANU, C., IORDACHE, D., 2000, *Fauna cinegetică și Salmonicolă*, Asociația Română pentru Educație Democratică, București: 157-159.
- POP, V., 1962, *Zoologia vertebratelor*, **2**, Editura Didactică și Pedagogică, București.
- POP, I., HOMEI, V., 1973, *Mamiferele României*, Editura Științifică, București.

- RĂDULEȚ, N., STĂNESCU, M., 1996, *Contribuții la cunoașterea faunei de mamifere din Dobrogea de Sud (România)*, Travaux du Muséum d'Histoire Naturelle „Grigore Antipa”, **36**, București: 373-384.
- SIMIONESCU, I., 1983, *Fauna României*, Editura Albatros, București: 27-35.
- WILSON, D.E., REEDER D.M., 1993, *Mammal species of the World. A taxonomic and geographic reference*, Smithsonian Institution Press, Washington and London.
- Legea nr. 13/1993, privind aderarea României la Convenția privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale, adoptată la Berna la 19 septembrie 1979 – M.O. nr. 62/25.03.1993.
- Legea nr. 462/2001 pentru aprobarea O.U.G. nr. 236/2000 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice – M.O. nr. 433/04.08.2001.
- Legea nr. 654/2001 pentru modificarea și completarea Legii fondului cinegetic și a protecției vânatului nr. 103/1996 – M.O. nr. 749/2001.

**Data Concerning the Presence of *Vormela peregusna* Güld., 1770
in South-East of Romania**

Abstract

Vormela peregusna is known as a species that prefers the desert and steppe areas. These types of habitat occur in the north of China and Mongolia, Middle Orient, Central Asia or in the south-east and Caucasian part of Europe.

Within the Europe area, this species was observed at the confluence between the Volga and Don rivers, in northern of Caucasia and southern of Ukraine, north-western Turkey, and also north-eastern Greece, in Bulgaria, Serbia and Macedonia. This area also includes Romania, where *Vormela peregusna* was recorded for many years in the south-east part of the country. There are many data concerning the presence of *Vormela peregusna* species in Dobrudja. Thus, the most recent information about this species is from: Isaccea (1982), Enisala (1992), Istria (1999, 2000, 2002), Somova (2000, 2001, 2003), Parcheș (2003).

The body measurements of the exemplars collected in Dobrudja are framed within the classes of values characteristic for the exemplars belonging to the other populations that occur in European range of the species.

Mariana Cuzic

Institutul de Cercetări Eco-Muzeale,
Str. 14 Noiembrie, nr.5, 820009, Tulcea
Tel. 0240-515866; Fax:0240-513231
e-mail: naturale@icemtl.ro

Dumitru Murariu

Muzeul de Istorie Naturală Gr. Antipa,
Șos.Kiseleff, nr.1, Sector 1, București
Tel. 021-3128826;
e-mail: dmurariu@antipa.ro